

CUPRINS:

Introducere

Arhetipurile femininului

Crearea femeii

Prima și a doua Creațiune

Crearea „bărbatei”

Căderea în păcat

Maria în istorie

Feciorelnicia perpetuă

Christologia ascendenței și cristologia descendenței

Născătoarea de Dumnezeu

Consecințele Conciliul de la Efes asupra vieții religioase

„Secolul marianic” al Bisericii romane-catolice

Maria și Iisus

„Evangelia a cincea” și christologia ascendenței

Omul Iisus

Cele două Marii

Drumul spre Iordan

Sophia divină

Cărțile înțelepciunii din Vechiul Testament

Sophia și Creațiunea 93/ Raportarea Sophiei la Lege și la omul individual 102 / Sophia ca oglindă 102

Cum o înțeleg pe Sophia Părinții Bisericii

Sophia în evoluția cosmică

Sophia umană

Maria-Sophia și Christos

Maria-Sophia și Sfântul Duh

Lazăr-Ioan

Noua comunitate

Noua Creațiune

Sophia azi

Maria-Sophia și antroposofia

Iisus-Sophia și urmarea lui Christos

Ființa Sophiei și cultul ei

Note

Indice bibliografic

ARHETIPURILE FEMININULUI

Imaginea cea mai profundă a femininului, pe care orice om o poartă în suflet, izvorăște din trăirea legată de mama sa. Oricum ar fi această trăire în viața personală a fiecărui om, ea este o urzeală făcută din gesturile originare pe care mama le face cu copilul ei. Ea îl *primește* prin actul zămisirii, îl *așteaptă*, îl *poartă* sub inimă, e *plină de speranță* în timpul celor nouă luni. Și apoi sarcina se termină prin gestul originar al nașterii: mama îi *dăruiește* copilului ei *viața*, îl înfașă, îl alăptează și îl leagă ca să adoarmă. Și toate aceste gesturi se continuă după naștere. Pașii mici și mari din dezvoltarea copilului sunt însoțiți în continuare, cu mari *așteptări* și cu întrebarea permanentă: Ce va deveni el cândva? Mama poate trăi cu faptul că, deocamdată, nu găsește răspuns la întrebarea ei, ea știe să *aștepte*. Astfel, copilul este „așteptat” de mama lui mereu. În cazul în care această așteptare încetează, în dezvoltarea copilului pot să apară tulburări grave. „Nimeni nu așteaptă nimic de la mine”, acest sentiment se poate transforma într-o dispoziție care pune serios în pericol viața ulterioară a omului. În impulsurile noastre cele mai lăuntrice noi trăim din faptul că alții așteaptă ceva de la noi. Gestul matern al așteptării îl vor avea și alți oameni care sunt legați de copil. E foarte rău când tatăl sau învățătorul sau alți adulți spun că nu mai așteaptă nimic de la el – de exemplu, din cauza „greutăților” pe care le face sau a rezultatelor slabe la învățătură. Consecințele în timp ale deficitelor în ceea ce privește așteptarea se prelungesc până departe, la vârsta matură.

Mai trăim, deci, în impulsurile noastre de viață, din faptul că alții așteaptă ceva de la noi și că, prin aceasta, știm că suntem necesari societății. Societatea își asumă aici, încă și azi, pentru omul matur, un rol asemănător cu acela pe care mama îl joacă pentru copil: Ea *așteaptă* ceva de la noi și ne dă astfel sentimentul că suntem necesari. Ea ne *poartă*, de asemenea, în multe situații ale vieții, când n-o mai putem scoate la capăt singuri și tot ea ne dă posibilitatea de a ne găsi locul în viață. „Societatea” – diferitele comunități sociale din care facem parte – mai are încă și azi, pentru mulți oameni, ceva „matern”.

Principiul matern nu este activ, deci, numai în mamă, ci, într-un strat mai adânc, și în societate. La fel cum copilul are nevoie de mamă, omul care încă nu și-a scos la lumina zilei individualitatea deplină are nevoie de o comunitate care să-l mai „poarte” încă: familia, oamenii apropiați, poporul, comunitatea de limbă. Desprinderea din asemenea comunități este o cale a „individuației” (C.G. Jung), asupra caracterului legic al căreia Rudolf Steiner a atras atenția devreme. Invers, se poate spune: Procesul amintirii ne duce înapoi la solul care ne poartă existența, la începutul matern.

Am văzut până acum două straturi ale elementului matern. Dar există și un al treilea strat, mai adânc, o primă mamă originară, din care ne tragem. Ca „mamă” ea este și mai greu accesibilă conștiinței noastre decât comunitatea care ne-a purtat deja înainte de momentul până la care ajunge amintirea noastră, apoi în vremurile „paradisului copilăriei noastre”, care probabil că până la un punct ne mai poartă și azi. Numai un ultim dor adânc, îndreptat spre trecut, ne mai spune ceva despre această mamă. Chemarea atribuită lui Rousseau, „înapoi la natură?”, a exercitat (și mai exercită încă) o influență atât de puternică, aproape magică, asupra oamenilor, pentru că el se adresează unei ultime legături din noi cu mama. Reînvierea unor asemenea legături nu poate fi, bineînțeles, scopul omului în drum spre libertate. De aceea, chemarea lui Rousseau nu mai este deloc pe măsura epocii noastre. Legăturile cu mama trebuie, dimpotrivă, desfăcute. Dar putem face acest lucru în mod sănătos numai dacă am ridicat mai întâi în conștiință aceste legături, în existența lor, cât de mult posibil și le-am recunoscut importanța.

Vedem astfel un triplu strat al elementului matern și, legat de el, o triplă naștere spre existența noastră: *Mama Natură-societatea maternă – mama uman-individuală*. În *Filosofia libertății*, Rudolf Steiner descrie procesul în trei trepte al devenirii omului

liber. „Natura face din om doar o ființă naturală; societatea – una care acționează conform unor legi, o ființă *liberă* numai el poate să facă din sine însuși. Natura îi scoate omului cătușele, într-un anumit stadiu al evoluției lui; societatea duce mai departe această evoluție, până într-un alt punct; ultima cizelare numai omul însuși și-o poate da,”? Primele două trepte sunt cea matern-feminină a naturii și cea a societății, pe cea de a treia treaptă are loc transformarea în direcția individualității. De aceea, această treaptă nu mai este doar feminină: aici apare, ca element nou, masculinul. Vom mai avea de vorbit despre el.

A primi – a aștepta – a purta – a spera – a da viață sunt, deci, gesturile mamei față de copil. Care este gestul copilului față de mamă? El se întoarce mereu la ea și-i caută ocrotirea, pe care ea i-o dă fără a cere nimic în schimb. La copiii foarte mici putem vedea că ei fug mereu, se îndepărtează de mamă, spre a se întoarce iar la ea, de la o distanță tot mai mare, în mod corespunzător cu vârsta. Mici exerciții de individualizare ale copilului, care sunt posibile fără niciun pericol, fiindcă mama – gata să primească și în așteptare – poate fi găsită mereu acolo unde copilul a lăsat-o. Dinspre simțirea copilului firul care-l leagă de mama lui nu se rupe niciodată – doar raza spațiului ocrotit de ea se mărește, cu timpul. Mama este întotdeauna acasă. O inimă mare de mamă poate să bată pentru mulți copii. Și chiar dacă sunt mulți, niciunul nu va primi mai puțină iubire. Fiecare trăiește cuibărit în ceata de copii asupra căreia mama își revarsă iubirea, în primă instanță, în totalitate, înainte de a se concentra, la nevoie, asupra unuia singur.

Specificul mamei devine și mai clar dacă punem acum alături gestul patern. Tatăl se raportează mai degrabă la fiecare copil în parte, decât la ceata de copii. Poate că are chiar un „copil preferat” (un motiv ce revine mereu în povești). El nu rămâne acasă, ci defăsoară o activitate dinamică în „lume”, unde are de învins tot felul de piedici și de luptat cu multe greutăți, și de unde se întoarce fie victorios, fie învins. Activitățile sale sunt îndreptate mai ales spre exterior, de aici rezultând, la întoarcerea acasă, o anumită nevoie de liniște și de ocrotire. El seamănă cu un războinic, care dimineața pleacă la luptă și seara se întoarce acasă, după ce a câștigat sau a pierdut. Amândouă fac parte din „comorile” lumii, pe care el le-a cucerit. Așa că gestul patern masculin este acela al *plecării* de sub acoperișul ocrotitor al casei, fiindcă numai așa se poate câștiga ceva care îmbogățește viața. Tatăl riscă să fie „rănit”, mama îngrijește și vindecă. Sunt două gesturi diametral opuse. Dorul întoarcerii acasă, dorul de mama trăiește în fiecare suflet uman. Acest dor devine deosebit de puternic în perioadele de restriște. Mama este arhetipul esențial și dominant al elementului feminin.

Gesturile originare ale elementelor masculin și feminin pot fi puse în legătură și cu noțiunile *individualizare-generalizare*.

Nu e greu să înțelegem gestul patern masculin drept unul individualizant: plecarea din starea de ocrotire, singurătatea în luptă, rănirile și transformările, comorile cucerite. În biografie ele reprezintă sensul vieții. Sensul vieții poate fi găsit, respectiv cucerit numai în mod individual. Nici caracterul „generalizant” al gestului matern-feminin nu e greu de recunoscut: iubirea mai degrabă generală a mei pentru ceata ei de copii, ocrotirea și cuibărirea pe care le simțim întotdeauna când ne este îngăduit să ne „detașăm” din încordarea (masculină) a Eului, în viața cotidiană, și nu mai trebuie să trăim în „încordarea” individualității.

Dar cu gesturile originare ale elementului patern-masculin și matern-feminin încă n-am ajuns la țintă. Mama este doar unul dintre arhetipurile femininului. Poate că el este situat cel mai adânc, fiindcă el este pentru fiecare om prima trăire a elementului feminin. Există un alt arhetip al femininului diametral opus acestuia. În epoca actuală, când aproape că nu mai există niciun fel de limită între sexe, e mai greu să viețuim un asemenea arhetip. În mituri și basme și, parțial, în civilizația cavalească a Evului Mediu târziu, acest arhetip reprezintă tot ceea ce este ideal uman (respectiv, în

contextul amintit, ideal masculin): a accepta provocarea de a câștiga „fecioara” drept cel mai prețios bun de pe Pământ. Ea trebuie să fie izbăvită (*Frumoasa din pădurea adormită*) sau eliberată din puterea unui vrăjmaș (*Sfântul Gheorghe și balaurul*); și el trebuie să treacă prin niște încercări (prințul Calaf în *Turandot* de Schiller. Fecioara îl provoacă pe bărbat, cerându-i să se desprindă de mama sa și să-și arate bărbăția, luptând s-o cucerească. Așa că fecioara nu este doar țelul luptei sale, ci ea însăși îl face să lupte. Nu mai e de mirare faptul că, la începutul erei moderne, mitul a devenit chiar istorie, prin apariția Ioanei d’Arc, care a condus armata regelui în luptă și a făcut-o să iasă victorioasă. Fecioara îl